

Za vodníky a Solnou stezkou do obce Libouchec

GPS souřadnice: 50.7601805, 14.0373818

Praktické informace

Délka trasy: 5,5 km

Obtížnost: Lehká trasa pro děti od 5 let.

Výlet je možné jet s (terénním) kočárkem a na kole. Pejskům se výlet líbit bude. V obci a u Ptačího rybníka by však měli být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 100 km ujedete za hodinu. Jedte po E55, sjeďte na 80. km a zamiřte směr Libouchec.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: U zámku je neoznačené místo na parkování, lze využít také celou ulici Zámeckou. Neplatí se zde nic. Parkoviště zdarma je případně také cca 200 metrů pod zámkem u hlavní cesty.

WC: V obci není veřejné WC. To lze využít v jen v případě občerstvení v místních provozovnách.

Možnost občerstvení: Restaurace Gurmán – Libouchec 214, Restaurace Svoboda – Libouchec 233, Penzion U Johnů – Libouchec 166, Stánek – sportoviště (fotbalové hřiště).

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Tiské stěny, Děčínský Sněžník, Děčín, Lovoš, Litoměřice.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová

Trasu testovali sourozenci David a Tomáš z Teplic.

Postřehy dětí:

Dáda (7 let): „Zámek byl zavřený, ale viděl jsem přes mříže, jak je hezký. Také se mi líbila hrobka.“

Tomík (9 let): „Mně se nejvíc líbil příběh o pokladu, i když jsem si myslel, že našli diamanty a safíry. Také byly krásné sochy u rybníka a v té uličce kousek od něj.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do obce pod známými Tiskými stěnami, kudy ve středověku vedla do obce Libouchec z německého Halle Solná stezka. Provedeme vás kolem krásně opraveného zámku, Ptačího rybníka i tajemné hrobky ukryté v lesích.

Řekneme si něco o třech svatých králích, Kozí dráze a také o pokladu, který se nedávno našel na půdě zdejší školky.

Trasa je celoroční a projdou ji děti starší 5 let. Tento výlet vznikl s velkou pomocí obce Libouchec, které si ho pro vás objednalo. Díky tomu je ZDARMA!

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky,

máte rádi vodníky a chtěli byste ukázat místo, kde se našel poklad a kudy kdysi dávno vozili formani do naší země sůl? Tak to s námi musíte do obce Libouchec, kde vám všechno ukážeme a povíme. Na trase, která vede jen po rovince, budeme hledat znaky, paví pera a vykradené hrobky, vodnické rybníky a také pohádkové bytosti. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Když půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete v úřední dny na Obecní úřad (budova Libouchec čp. 211) dostanete za ni malou odměnu.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to:

Obec Libouchec najdete v údolí Jílovského potoka nedaleko od CHKO Labské pískovce a České Středohoří. Vlastně přesně mezi nimi. Pěšky se odsud dá krásně dojít do Tiských stěn – skalního města. Jenže tam bývá narváno. Na dnešním výletě s tajenkou uvidíte také mnoho zajímavých věcí, ale davy se jistě prodírat nebudete. :)

Dnešní putování začíná u rybníčku před zámek. Takže si hezky utáhněte tkaničky, hodte na záda batůžek se svačinkou a můžeme vyrazit.

Vaším prvním úkolem bude najít u rybníka pohádkovou bytost.

Kdo ji našel jako první? Poznáte, která ryba dělá bytosti společnost? Tento vodník se jmenuje Štikulinda. Možná se tak pojmenoval sám na počest své nejlepší kamarádky. Přesně to nevíme, protože na náš dotaz jen nezřetelně zažbrblal: „No comment.“ Kde to v Libouchci pochytil, jen čert ví. Pekelníka se ale zeptat nemůžeme, protože zrovna v dohledu žádný není. Možná nám to prozradí další vodníci, protože v obci pod skalami se to jimi jen zelení.

Už na druhém konci obce u Ptačích rybníků přebývá bratr Štikulindy jménem Ptáčník. K naší i vaší smůle je ale plachý, takže odhadujeme, že ho neuvidíme. Natož aby se s někým bavil. Určitě však narazíte na strážce jeho rybníka.

Kdopak to asi bude, co myslíte? Rybka to není. :)

1. Jakou barvu má vodníková košile?

Jdeme se podívat na **zámek Libouchec**, který je po rekonstrukci prostě překrásný. Je cennou ukázkou renesančního hospodářského dvora se zámeckou obytnou částí. Byl vybudován v druhé polovině 16. století ve stylu saské renesance. Nově otevřený je od července 2016.

Původní tvrz založil v druhé polovině 16. století Günter z Büнау, později zde však vystavěl zámek. K obytným účelům sloužil až do roku 1627. Později areál koupil Kryštof Šimon z Thunu, jehož následníkům sídlo patřilo až do 20. století. Zámek byl poté využíván jen k bydlení zaměstnanců. Roku 1872 sice vyhořel, byl však obnoven. Původní renesanční podobu neztratil díky tomu, že ho majitelé moc nevyužívali. Pouze ho udržovali, ale nijak nepřestavovali. Po roce 1945 převzal zámek státní statek, který jej však nechal chátrat. V 80. letech se zřítíla část typického štítu, později i střecha věže – ze zámku se stala troska. A to doslova!

Od roku 2003 je majitelem zámku společnost Polesí Střekov, která objekt zrekonstruovala, umožňuje prohlídky a konání společenských událostí. Zámek vypadá krásně - uznejte sami. :)

Vidíte pávy? Ti k tomuto zámku neodmyslitelně patří a majitel si je patřičně hýčká.

Kdo je barevnější? Samička páva, nebo sameček? Věděli byste, která země si zvolila páva jako národního ptáka?

Poradíme, že jí protékají třeba řeky Indus a Ganga.

Jeden samec má obvykle 5 až 6 samic. (Dovedete si představit, že by měl tatínek tolik manželek? My tedy ne.) Ozývá se pronikavým křikem, což možná souvisí s vysokým počtem partnerek. Musí je překřičet. Za svůj nelehký úděl si však paví samci možná tak trochu můžou i sami. Neměli na své vyvolené dělat paví oči. Ono se ale těžko odolává, když jich máte plný ocas a víte, že když ocas roztáhnete do působivého vějíře, každá pávice se do vás zamiluje... I když na to nevypadají, jsou pávi dobří letci. Jen nevydrží letět dlouho. Horko přečkávají v úkrytech, večer se rádi popelí nebo chodí k napajedlům. Na noc vylétají do korun stromů, kde často společně nocují. Jako okrasní ptáci jsou chováni více než 3000 let. Dožívají se až 15 roků.

Spočítejte, kolik okýnek vidíte na věži zámku. Myslíte si, že by v ní mohla být uvězněna nějaká princezna? Znáte pohádku Jana Drdy, ve které pan král uvěznil svou dceru, aby si nemohla vzít ševce? Copak tam asi nebohá princezna celé roky dělala...? Asi tloukla špačky. (Nebo snad pávy?) Ne že by bila ptáčky, ale hrála hru tohoto jména. Kdo si ji chce zahrát, musí položit dřevěný kolík na hranu něčeho vyššího tak, aby část přečnívala mimo do prostoru. Pak se dřevěným silnějším klackem bouchlo do přečnívající části. Dřívko letělo, otáčelo se, a dokonce vydávalo svištivé zvuky.

Co byste dělali vy, kdyby vás někdo zavřel do věže? (Samozřejmě bez mobilů a počítačů. :)

Jdeme podél zámku směrem k sokolskému hřišti. Zvedněte hlavu a zkuste najít ve výklenku zámecké budovy sochu. Co muž drží v ruce? A co má na hlavě? Myslíte si, že to je peří z páva? Snad ne, to by se zámeckému pánovi nelíbilo.

Říkali jsme si, že předchůdcem zámku byla gotická tvrz. Nestála však na stejném místě jako dnešní zámek. Písemné zprávy se o ní nedochovaly, ale předpokládá se, že byla postavena ve čtrnáctém století. Tehdy patřila Vartenberkům. Když byl Libouchec připojen k děčínskému panství, přestala sloužit jako panské sídlo a zpusťla. Stávala na místě domu čp. 175, kde je dnes pošta (od nás po levé ruce je to cca 200 metrů). Ovšem tvrzíště, které se po ní zachovalo, zaniklo až v sedmdesátých letech dvacátého století.

Mineme hřiště sokolů, jehož areál můžete v době od dubna do října využít, a blížíme se k hlavní silnici. Tu je potřeba opatrně přejít a pokračovat rovně za nosem. Nejprve se ale podívejte na budovu, kde je mimo jiné i restaurace Gurmán. Prozradíme vám, že v této budově kdysi bývala sodovkárna. Strávníci proto mohou jen doufat, že tu z úcty k tradici dodnes nevaří z vody.

Máte rádi sodovku – vodu s bublinkami? Čistou čirou už možná ani neznáte nebo je na vás málo sladká, ale na limonády, což jsou ochucené sodovky, určitě nedáte dopustit. Kterou limošku máte nejradši? Raději se neptáme... Určitě to bude ta hnědočerná, že?

Sodová voda vznikla v druhé polovině 18. století a její vynález je připisován dvěma autorům, kteří ji vykoumali nezávisle na sobě. V roce 1771 to byl švédský chemik Torber Bergman, kterému se podařilo smísit vodu s plynným oxidem uhličitým, který se získává při reakci sody s kyselinou. Proto název „sodová“, přestože dnešní perlivé nápoje už nemají se sodou ani se sodíkem nic společného. V roce 1772 se podařilo obohatit vodu o bublinky anglickému sládkovi jménem Joseph Priestley. Jímal oxid uhličitý vznikající při kvašení piva a poté ho míchal s vodou. Protože nebyl internet, netušil, že objevil objevené.

Než přejdete silnici, obědíte tuto budovu a za rohem u silnice najdete na její fasádě číslo popisné.

2. Sečtete všechny číslice a napište výsledek.

V ulici Nádražní najdeme žlutou turistickou značku, která nás alespoň kousínek výletu povede.

Nejdříve se v ulici zastavíme u hasičské zbrojnice.

Podívejte se na znak. Poznáte nástroj? Kolik žebříků vidíte? Pozor, nejsou čtyři...

Kolik vidíte lipových lístečků? Proč si myslíte, že jsou ve znaku právě lístky lípy? Poradí starší sourozenci nebo rodiče? Napovíme, že to má souvislost s národem a jeho symboly.

Podívejte se na spodní oranžovo-červenou ceduli. Jaké je její první písmeno?

3. Které písmeno tomuto písmenku v abecedě předchází?

Je to trošku kostrbaté zadání, ale vzhledem k hádanému písmenku máte určitě pochopení. :)

Ještě bychom se mohli ptát na japonskou konkubínu nebo bílého psa ze stejnojmenného seriálu, ale to by bylo tematicky trošku mimo. :)

Nyní už napravo vidíme mateřskou školku. Najdete letopočet?

Je to hrozně zajímavé místo, protože zde byl v roce 2015 nalezen poklad.

Je nám jasné, že teď zbystrili úplně všichni! Tak poslouchejte.

Dům do roku 1945 patřil dobře situované rodině Schlattnerových, které se po roce 1945 týkal odsun Němců. Než museli své sídlo opustit, nejosobnější věci ukryli na půdu, do trezoru, ale dokonce i pod jeho falešné dno. Nejspíš předpokládali, že se pro ně v okamžiku, kdy se dějiny vyřadí, někdy vrátí. Čtyřicet let je ale na návrat dlouho...

Sudetský rodák a potomek rodiny Rudi Schlattner se však v létě 2015 vrátil a splnil velký sen. Vešel do tohoto domu, ze kterého jeho rodinu po válce odsunuli, a s pomocí místních úřadů odkryl skryš plnou věcí, které si zde rodina schovala, a kterou si zapamatoval. Necelé dva měsíce po objevu ale bohužel Rudi Schlattner zemřel.

O rok později pak dělníci při malování stěn ve školce narazili na trezor zabudovaný ve zdi. Ukrýval se za několika vrstvami sádry a přemalbami. Vypadal prázdně, ale jeho podrobné prozkoumání odhalilo tajný prostor, kde byly uloženy další dokumenty. Trezor byl podle historika ústeckého muzea Tomáše Okurky očividně po válce vypáčen. Pokud se v něm tehdy nacházely nějaké cennosti, byly nejspíš odcizeny. Tajný prostor pod dnem sejfu zůstal však neodhalen. Historici tak mají díky trezoru v ruce například vkladní knížku, šekové knížky, účty či milostnou korespondenci majitele domu s manželkou či rodinné fotografie.

Našli jste vy někdy nějaký poklad? Zeptejte se rodičů, jestli doma náhodou nějaký poklad nemají. Určitě ANO. Mnozí i několik. Má ručičky, nožičky a rarášky v očích. :) Kdo je to?

Žlutá značka pokračuje od školky po silnici a zatáčí doleva na nádraží, tak jdeme po ní. Právě z těchto míst je krásně vidět gotický **kostel sv. Tří králů** ze 14. století.

Víte, kdo byli svatí králové?

Mudrci od východu, pohané, milovníci hvězd. Něco jako tehdejší dobře situovaní filozofové, kteří se nemuseli zabývat prací, a tudíž měli čas mudrovat. Byli však mezi nimi i tací, kterých si lidé pro jejich moudrost a poctivost vážili. Právě takoví přišli za Ježíšem. Jak zjistili, že se za ním mají vydat? Že se narodí? Jak tak studovali, co jim říkají hvězdy, jednoho dne na nočním nebi spatřili novou zářivou hvězdu. Netušili, že je to záře andělů, kteří se kvůli narození Ježíška právě slétli. Bylo jim jasné, že to není jen tak, že hvězda něco znamená. Ve snu poté dostali pokyn, aby se vydali hledat právě narozeného krále, spasitele. Tak poslechli a za hvězdou se vydali.

Ježíše navštívili krátce po jeho narození v Betlémě a předali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.

Poznámka pro chechtálky: Kadidlo není appka pro usnadnění kakání, ale vonná pryskyřice, která se získává z kmene tropického stromu kadidlovníku (*Boswellia*). Když se nahřeje, silně voní. Proto se používá při různých náboženských obřadech a meditacích. Zda se strom kadidlovník jmenuje, jak se jmenuje, kvůli tomu, že se do jeho blízkosti chodilo na WC, aby jeho vůně v horku přebila zápach, nevíme. Ale časem jistě zjistíme.

Nejčastěji kadidlo provoňovalo atmosféru právě spolu s myrhou. Což je také pryskyřice, jenže pro změnu z myrhovníku (*Commiphora*). Kromě jiných blahodárných účinků také výrazně voní. Ve starém Římě byla pětkrát dražší než kadidlo a dýmala při pohřbech, aby zastřela zápach vznikající pálením mrtvých. (Neplést s myrtou.)

Až později si lidé přibásnili, že nešlo o filozofy, ale o krále. A že se jmenovali Kašpar, Melichar a Baltazar. Bible se o ničem takovém nezmiňuje. Koho by to ale dneska zajímalo, když králové vypadají v betlémech i betlémcích a na obrazech tak pěkně!

Proč ale tedy na Tři krále píšou koledníci na dveře domů písmena K + M + B + uvedený rok? My si až do výletu do Libouchce mysleli, že jde o zkratky jejich jmen (Kašpar + Melichar + Baltazar) a že to značí, že v příbytku koledníci byli, aby jeho obyvatelům za dárečky, mlsky a nějakou tu kačku do nadcházejícího roku zajistili štěstí. Pravda je to jen částečně. Tato tři písmena bývají odvozována od věty Christus Mansionem Benedicat, což v překladu znamená: Kriste, požehnej tomuto obydlí. A pozor! Plusy nejsou plusy, ale tři křížky, tedy kříže. To jsou věci! Děkujeme za osvětu, Libouchci.

Vyzkoušíme vás, zda jste dávali dobrý pozor. Jaká jména dostali tři králové? :)

Kdo neví, udělá za každého zapomenutého krále pět dřepů! :) A když jsme u těch jmen...

4. Jak se jmenovala maminka Ježíška?

Kostel stojí uprostřed rozsáhlého hřbitova na mírném návrší nad hlavní komunikací procházející Libouchcem. Částečně byl přestavěn v polovině 19. století a obnoven na samém konci 19. století. Na stropě můžete obdivovat kopii Sixtinské madony. Což není jen tak nějaká, ale velmi slavná madona. Přesněji řečeno světoznámý obraz italského renesančního malíře Raffaela Santiho, který je dnes umístěn v obrazárně v drážďanském Zwingeru. Jedná se o vrcholné oltářní dílo, v němž v minulosti mnozí spatřovali „ideální zobrazení zbožného rozjímání, tiché vznešenosti i vnitřní křesťanské síly“. Možná to ani nevíte, ale kus z něj možná znáte. Dva poněkud znudění andělci, kteří na plátně jako by vykukují zpoza spodního rámu, zdobí již po staletí hrníčky, talířky, medailonky, bývali vyšíváni na dečky a podobně. Raffael by se asi nestačil divit. Varhany jsou od místního řemeslníka Fellerera, který varhany vyráběl. Okna nechal osadit továrník Botschen – o něm se dozvíme něco víc u kaple.

Konec hodiny katechismu, jdeme dál na **nádraží**.

Děčín, Jílové, Libouchec, Telnice, Krupku, Novosedlice a Oldřichov u Duchcova propojují koleje již od roku 1871. Dlouhá historie neubrala trati, kterou již naši prapraprarodičové nazvali Kozí dráha, ani chlupek z její krásy a důležitosti.

Proč Kozí? Protože se na pastvinách u železnice pásala velká stáda koz.

Dráha byla původně postavena kvůli převozu uhlí z Podkrušnohoří do přístavů na Labi, případně dále na východ. První vlaky na Kozí dráhu vyjely v roce 1871 a jezdily po ní až do 70. let minulého století. V pozdějších dobách šlo zejména o nákladní vlaky, které vozily uhlí do Liberce nebo Šluknovského výběžku. Těžké lokomotivy však vyjížděly i v čele osobních vlaků. Především v zimě, kdy byla trať zapadaná sněhem a jen velké lokomotivy si v něm dokázaly prorazit cestu.

Pravidelná osobní doprava byla na této trati ukončena v prosinci 2007. V roce 2022 byla ale dráha opět obnovena. Hurá!

Na nádraží žlutá značka končí u velkého statného stromu – jakpak se jmenuje?

Od stromu vede pod budovou pěšina (cesta), po které se vydáme.

Když jsme u těch koz... Znáte o nich nějakou pohádku? Co třeba tu *O sedmi kůzlátkách*? Začíná takhle:

Byla žila jedna koza a ta měla kůzlátka. Celé dny se od nich nehnula, až jednou musela odejít. Zavolala k sobě kůzlátka, která skotačila na louce, a řekla jim: „Milé děti, musím na chvíli odejít, a tak vás tu nechám samotné. Schovám vás do domečku, vrátka zavřete na závoru. Nikomu neotvírejte, to vám povídám, vůbec nikomu. Můj hlas znáte, až se vám ozvu, otevřete.“

Než se dostaneme k lavičce pod břízou, zkuste pohádku dovyprávět.

V tomto místě poté odbočíme doleva a vracíme se vilovou čtvrtí ulicí Koněvova do obce.

Od lavičky s výhledem do kraje můžete proti vám na kopci vidět místo plné bizarních pískovcových útvarů. Filmaři je znají jako své boty, proto jim v desítkách snímků posloužily jako kulisy. Třeba ve filmech *Tenkrát v ráji*, televizní pohádce *Pravý rytíř* či v legendárních *Letopisech Narnie*.

Každoročně se zde v rámci připomínky tažení napoleonských vojsk také předvádí bitva. Hlavní roli v ní hraje herec Václav Vydra.

Tiské stěny jsou součástí rozsáhlé pískovcové tabule, která vznikla asi před 90 miliony let v křídovém období druhohor. V centru obce Tisě návštěvníky přivítá pozdně barokní kostel sv. Anny, od kterého vede přímá cesta do skal. Labyrintem skalních věží, mohutných sloupů, úzkých soutěsek, převisů a roklí vedou dva prohlídkové okruhy. (Ale pozor, platí se zde vstupné.)

Pokud byste zvládli naši dnešní trasu projít rychle, doporučujeme ještě popojet a navštívit toto skalní město. I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou. :)

Mezi vilkami Koněvovou ulicí dojdeme k Jílovskému potoku. Ke konci ulice napravo hledáme hrázděný dům (on jen tak vypadá, ale to vůbec nevádí :)).

Víte, co to je?

Hrázděná stěna je konstruována ze svislých a vodorovných trámů zpevněných šikmými vzpěrami. Tato kostra má nosnou funkci. Její volný vnitřní prostor je vyplněn materiálem bez nosné funkce (mazanina, vepřovice, později pálené cihly). Na české území pronikl tento způsob stavění koncem 15. století s německými přistěhovalci. Setkáváme se s ním hlavně v severních a západních Čechách.

Teď už víte, tak hledejte. :)

5. **Opište poslední číslo z čísla popisného.**

A už jsme u Jílovského potoka. Ten pramení v oblasti Nakléřovského průsmyku v nadmořské výšce 711 metrů. Po celé své délce teče převážně východním směrem. Kdysi dávno za Vartenberků se tímto potokem plavily pokácené stromy ze zdejších kopců do Děčína a do Německa. V červenci roku 1987 přišla obrovská povodeň, která smetla vše, co jí stálo v cestě, včetně několika domů. Poté bylo vybudováno hluboké koryto Jílovského potoka.

Tipnete si, jak je potok dlouhý? Délka jeho toku je 20,25 kilometrů a vlévá se do Labe.

Do kterého moře se vlévá Labe? Ve které zemi to dělá?

Pokud byste se vydali proti proudu potoka doleva, narazili byste asi po 5 kilometrech na zvláštní technickou stavbu - na **bifurkaci Jílovského potoka**. To je ale slovo, co?! Přitom neznámá nic jiného než rozvětvení vodního toku.

Již v 15. století zde Ústí získalo za úplatu od Vartenberků polovinu průtoku Jílovského potoka. Vybudováním této drobné stavby došlo k propojení Jílovského a Klíšského potoka.

Přesný rok vybudování kanálu není znám, první písemný doklad o jeho existenci pochází z roku 1487. Tehdy bylo do Zemských desek zapsáno, že Zikmund Vartenberk prodal nárok na platbu za vodu litoměřickému občanu zvanému Černý Pešek za 290 uherských zlatých. Posílením vodnosti Klíšského potoka bylo možné pohánět až šestnáct mlýnů. První dva byly ve Žďáru, dále ve Strážkách, čtyři v Božtěšicích, dva na Bukově, jeden na území Klíše a ještě šest přímo v Ústí.

I my jdeme doleva. Ale jen kousek. Přejdeme potok po mostě, odtud se vydáme opět doleva proti proudu potoka na parkoviště - odtud je to jen malý kousek ke kostelu a kalvárii - můžete se tam jít podívat. Pokud se ke kostelu vydáte, všimněte si oken - víte, jak se nazývají skla v oknech?

Po přechodu následně přejdeme na druhou stranu, kde se po chodníku vydáme doprava.

Děláme to trošku složitě, ale je to kvůli bezpečnosti. Přecházet jinde by bylo nebezpečné. Dávejte pozor na auta!

V místech za autobusovou zastávkou *Libouchec - kino* odbočte naproti *Clubu u Johnů* do ulice vlevo. Uffff! A jsme zase zpátky v přírodě.

Za fotovoltaickou elektrárnou (udivuje vás možná komín uprostřed slunečných desek - původně zde stála Botchenova továrna na výrobu sametu) se vydáme doprava ke krásným rybníčkům (pak se sem zase vrátíme a půjdeme po stezce směrem k lesu). Nyní ovšem odbočujeme nad elektrárnu.

Rybníčky už vidíme, dorazíme k nim za pár minut.

Přicházíme k vodě a také do revíru vodníčka, o kterém jsme dnes už také mluvili. Jmenuje se Ptáčník a je to mladší bratříček hastrmana Štikulindy od zámku. Ptáčníkovi je pouhých 437 roků. To Štikulindovi už je 711 let. Ale na svůj věk rozhodně nevypadá...

Je tady také někdo tak starý? Kolik je vám, děti? Sečtete věk všech členů výpravy a třeba se k věku Ptáčníka alespoň trochu přiblížíte. :)

Ptáčník je bázlivý, lidé se bojí, ale své rybníčky si uhlídat umí. Pomáhá mu kamarád orel, kterého u vody potkáte. Slétává sem pravidelně ze skal Tiských stěn.

Přírodní rezervace **Libouchecké rybníčky** zahrnuje jen dva ze tří rybníků, ale o to zajímavější tyto rybníčky jsou. Jejich břehy jsou porostlé olšovým lesem.

Zajímavostí je, že z prostoru nad rybníky - a později přímo přes ně - vedl první vodovod do liboucheckých hospodářství a budov.

Místo je rájem a nejvýznamnější rozmnožovnou v CHKO Labské pískovce. Narazit tu můžete na čolky, ropuchy, kušky i skokany.

Ropuchy, kušky a skokani jsou druhy žab, s těmi si můžete zakvátat. S mlokem ne, to je spíš taková vodní ještěrka. Víte, jak vypadá?

*Mlok skvrnitý je **mrštné a rychlé stvoření**. Zatímco v minulých stoletích obýval stránky bestiářů jako **bájná příšera a údajně potomek draků**, dnes se ze setkání s tímto černožlutým krasavcem těšíme. Je totiž krásný a vzácný. Nejčastěji se setkáte s mlokem s černě zbarveným tělem se žlutými skvrnami nebo pruhy, výjimečně se skvrnami pomerančově oranžovými až červenými. Tyto skvrny varují nepřítele, aby si s ním raději nezahrával. Kromě člověka nemá téměř žádného přirozeného nepřítele, protože na svoji obranu používá jed. Jeho nejúčinnější látkou je samandarin. Člověku není nebezpečný, nejvýše z něj mohu trošku pálit oči. Avšak menším živočichům může způsobit silné svalové křeče a zrychlení krevního oběhu spojené s obtížnějším dýcháním, někdy dokonce i smrt. Takže pozor, pokud s sebou máte minipsa nebo jiného minimazlíka.*

Budte si ale jisti, že si mlok raději smlsne na malých žížalách, stonožkách, drobném hmyzu, pavoucích, červech nebo slimácích. Protože miluje vlhko a celkově je spíše nočním živočichem, ukrývá se přes den před slunečními paprsky pod listy, větvemi či kmeny stromů. Také zalézá do děr v zemi. Přes zimu se ukrývá ve větších skupinkách pod zemí, např. v jeskyních, štolách, dokonce i ve sklepech. K životu potřebuje čisté potoky nebo i lesní rybníčky, které využívá ke kladení larev.

Před rybníkem je cedule zákaz vjezdu a ještě jedna informační tabule začínající slovem KOUPÁNÍ...

6. Opište třetí slovo.

Vrátíme se na křižovatku cest pod rybníkem.

Tip na malou odbočku: Odbočte doleva směrem do obce po žluté značce a po pár metrech se dostanete k domku řezbáře Romana Luňáka. To je autor všech dřevěných sošek, které jste dnes potkali. U svého domu čp. 169 má mnoho dalších dřevěných předmětů, ze kterých budou děti nadšeny.

Z křižovatky stezek, ke které jsme se vrátili, se vydáváme doprava pěšinkou nad **fotovoltaickou elektrárnou**. Pak se napojíme na zpevněnou cestu, kterou jsme přišli od silnice, a jdeme směrem doprava k lesu a skalám, okolo opuštěného stavení se vzrostlými vrbami uprostřed luk. Tady musí být vlhko, když se zde daří vrbám!

V tom bude mít určitě prsty vodníček Ptáčník! Jestlipak on sem nechodí za hospodářem na kafe a na buchty! :)

Zkuste najít nalevo od cesty skupinu 7 březek. Vypadají jako rodinka... Jedna malá březka se pne po své mamince jako miminko. Kdyby to byla vaše rodina, kdo by byl kdo? :)

Polní cesta nás vede dále vlevo březovou alejí až k lesu, kde odbočíme opět doleva. Mezi stromy už je vidět hájovna, ke které míříme, protože nad ní je schovaná **hrobka (kaple)**. Protože to však bude chvilku trvat, můžeme si povyprávět o historii místa. Koho to nebaví, může text přeskočit a proběhnout slalomem kolem bříz. Nebo se podívat po houbách. Pokud tedy nejdete trasu v únoru či jiném pro houby ne právě příznivém období. :)

První záznam o Libouchci se objevuje v kronikách v roce 1169. Prvními obyvateli ovšem byli Keltové a Germáni, od 5. stol již Slované. O bydlení v horách příliš velký zájem nebyl, proto ani na konci tisíciletí nemůžeme mluvit o obcích, spíše o skupinách chýší uprostřed lesů. Větší sídliště vznikala v údolích podél potoků a řek. Říkalo se jim „újezdy“. Obvykle zahrnovaly tolik polností a obcí, kolik se jich dalo „ujet“ za den. Což obnášelo asi tak jedno panství. Prvním zdejším újezdem (okrskem) byl právě Libouhec. Tehdy jeho jméno znělo Luhbuhce. Název vznikl spojením slovanského „luh“ (louka) a „bůh“. Přes obec vedla významná Solná stezka, která ji z hlediska důležitosti pozvedala nad jiné.

Co to je Solná stezka?

Čechy jsou zemí bez soli. Bylo tomu tak odpradávná a je tomu tak stále. Zásobování solí se proto vždy dělo dálkovým obchodem. Ale protože platilo, že je „sůl nad zlato“, byla i předmětem pašeráctví. Se solí obchodovali zřejmě již Keltové, kteří provozovali jak těžbu v alpském Hallstattu, tak obchod směrem do české kotliny. Během doby vzniklo několik solných stezek. Nejslavnější byla Zlatá stezka, která spojovala Pasov s Prachaticemi. Severní část Čech byla zásobována solí ze Saska a jedna stezka vedla přibližně v místech, kde se právě nacházíme. V dávných dobách zde přecházely karavany o 30 a 40 koních obtěžkaných solnými balvany. V Děčíně byla poté sůl nakládána na lodě a dopravována do vnitrozemí.

Pod pojmem stezka je nutné si představit neširoké pěšiny, s nimiž měli problém i soumaři. Natož lidé. Nevalně schůdné, vrcholem luxusu byla břevna naházená přes bahnité úseky. Jízda s jakýmkoli dobovým vozem nepřipadala v úvahu. Úseky, na nichž mohli jít dva soumaři vedle sebe, byly z dnešního pohledu považovány za dálnice. Sůl byla zkrátka vzácnost. Vzpomeňte na to, až zase obrátíte do polévky celou solničku.

Znáte nějakou pohádku, v níž hraje hlavní roli sůl? Kdo si vzpomene? Jak se jmenovala dívka, která měla tatínka ráda jako sůl? Znáte také filmovou verzi této pohádky s názvem *Byl jednou jeden král*?

Nám se nejvíce vybavuje scéna, jak dělá král palačinky. :)

Rozbij jedno nebo dvě vejce. Dohromady tři... Přiměřeně, přiměřeně...

A jdeme ke kapli!

Z pěšiny nás k ní odvede zpevněná cesta vedoucí doleva. Podejdeme hájovnu... A pak už ji uvidíme.

Pro odpověď na další otázku si musíme zajít k naučné tabuli. Najděte druhý odstavec.

7. Jak se jmenoval prvním jménem sedmý a nejmladší syn z tkalcovské rodiny?

(pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Majitel továrny na výrobu sametu v Libouchci F. W. Botschen nechal v letech 1899 až 1900 na výšině nad obcí postavit rodinnou hrobku ve formě secesní kaple s věží. Vlastní pohřebiště bylo umístěno v jejím suterénu. Stavba byla dokončena 27. 1. 1900 jako jedna z prvních secesních staveb v okolí. Po roce 1945 hrobka zpusťla, stala se cílem nájezdů vandalů ze širokého okolí. Téměř zcela bylo zničeno zařízení kaple. Osud tělesných ostatků ve dnes zazděné suterénní hrobce byl pravděpodobně neradostný. Chátrání stavby se nezastavilo ani po roce 1990. Až v roce 2017 hrobku získal do péče Spolek pro obnovu kaple Botschen a postupně místo odpočinku opravuje.

Obejděte nyní kapli a najděte zabetonované dveře. Kolik sem vede schodů? Kdo se bojí? My moc. Je to tu hrůzostrašné!

Možná tu i fakt straší! Nebylo by divu, kdyby se k návštěvníkům zesnulí výrobci sametu nechovali zrovna sametově.

Od kaple se vrátíme zpátky na lesní stezku a po ní pokračujeme doleva směrem k silnici. Můžete vidět kamenné útvary nazývané místními „skalky“.

Rozhlédněte se a zamyslete. Čím se zde lidé ve středověku a později asi živili?

Například páni z Bynova začali v okolí v 16. století těžit dřevo, rudu i stříbro. Jejich pozornost se ovšem obrátila i k zemědělství. Jako první v Evropě byl ve zdejším kraji zrušen tzv. trojhonný způsob hospodaření.

Vzpomenou si rodiče na školní léta a vysvětlí, co je trojpolní systém zemědělství?

*Trojpolní - někdy též trojhonný - systém je způsob pěstování, kdy se pole rozdělilo na tři díly. Jeden byl **oseť na podzim** (to bylo hlavně obilí), druhý oset nebo osázen **na jaře** a třetí se nechal „ležet ladem“. Další rok se rozdělení posunulo. Půda ležící ladem byla na jaře oseta (osázena), díl osetý na jaře byl oset na podzim a poslední část, která loňského roku musela pracovat od podzimu do léta, se nechala odpočívat.*

Tak, co? Kdo by dostal jedničku a kdo pětku? Děti rozhodnou. :)

Přejdeme silnici a jdeme po zpevněné cestě podél kompostárny, a pak stále po proudu **Tiského potoka**.

Vyhlížíme ohniště a také naučnou tabuli za potokem. Kdo se na ni půjde podívat a napíše nám na veldo@veldo.cz, co je na ní napsáno?

My ne, my bychom si při „laním skoku“ jistě namočili botky. Místní jeleni by se nám pak smáli. A možná také Smolíček ze známé pohádky. Jak volal na svého jelena?

*Za hory, za doly,
mé zlaté parohy,
kde se pasou?
Smolíčka ...
jeskyňky nesou!*

8. Doplňte slovo do textu.

(pokud je ve slově písmeno CH, napište ho do jednoho políčka)

Pomalou se vrátíme do obce. Po válce měla jen pár obyvatel, protože byli němečtí spoluobčané vysídleni. Přitom o nějakých padesát let dříve to tu žilo! Údolí od Libouchce do Děčína bylo velkou průmyslovou oblastí, které o lidi nemělo nouzi.

V Libouchci samotném se vyrábělo kdeco: samet, likéry, hořčice, mazadla, zemědělské stroje, umělé květiny a porcelánové panenky. Hrabě Thun zde založil přadlácké školy.

Rod hrabat a knížat z Thunu a Hohensteinu patří k rodinám, které přes svůj cizí původ srostly s českým prostředím. Thunové měli ve svém rodu mnoho úspěšných vojáků a církevních hodnostářů. Na přelomu 18. a 19. století se řada příslušníků této rodiny aktivně zapojila do českého národního hnutí, ale revoluce roku 1848 jejich zájem nadobro zmrazila. Vlastnili například paláce a zámky Benešov nad Ploučnicí, Děčín, Jílové, Klášterec nad Ohří, pražský Kolowratský palác nebo Thunovský palác ve Sněmovní ulici.

Přecházíme mostek přes potok. Před sebou vidíme nejvyšší místní kopec Strážiště, kterému se říká Klobouk.

Hned za mostem odbočíme doleva. Odbočka je pouze pro pěší, kočárky mohou projet okolo sportoviště. Mimochodem, pokud půjdete okolo cestou pro kočárky, můžete také sportoviště navštívit a ve stánku si zakoupit pochutinu :)

Podél potoka dojdeme až k Obecnímu rybníku (jedná se o nový název, od roku 1921 se mu neřekne jinak než Koupaliště).

Najděte ceduli, která říká, že se zde nesmí koupat pejsci, mýt vozidla. Tak si to nechte na doma :)

Cedule *Obecní rybník* stojí u krásného stromu.

9. Jak se strom jmenuje?

Všimněte si na ceduli i znaku obce. Je na něm štít dělený pilovým řezem o čtyřech zubech stříbrně a zeleně, nahoře sedmkrát zalomené břevno (sedm stromů – značí les, Králův les, stříbrné lomení značí Jílovský potok) a dole tři zlaté, červeně vyložené, uzavřené koruny (značí zasvěcení místního kostela sv. Třem králům).

Pokračujeme ulicí Ke Koupališti podél potoka až k první ulici, kterou odbočíme doprava. Odvede nás až k vodníkovu, u kterého našeho putování začalo.

A také tu končí! :)

Že vám v tajence chybí ještě jedno políčko? Tak tady máte úplně lehoučkou otázku na konec.

10. Jak se jmenuje dravá ryba, kterou vidíte u vodníka?

Rybáři jí přezdívají „zubatá“. Tahle dravá ryba loví rybí potěr (rybí miminka) už pár dní poté, co sama přestane být potěrem. A nejen cizí! Žere i malé štičky. Kanibalismus je téměř rybkám vlastní už ve stáří několika týdnů. Pokračuje po zbytek života. Regulují takto vlastní stavy, aby se nepřemnožily. Logika je to divná. Věřme ale, že příroda ví, co dělá. Mnohokrát nám už dokázala, že je moudřejší než my.

Tato samotářská ryba si nepotrpí na hejna. Skutečně není kolektivní typ. S příslušníky svého druhu se stýká jen v době páření. Za rekordní velikost se u dospělých ryb považuje délka nad 140 cm a hmotnost přes 25 kg. Takový úlovek však vytáhnou rybáři jen vzácně. Patří totiž k velmi chutným, a proto často loveným rybám.

Copak na vás kouká z tajenky? Budete překvapeni. Je to vlastně název obce, ve které se nacházíme.

V roce 1352 se totiž obec ještě jmenovala Regis Silva – Králův Les. Pozdější název Libouchec je písemně doložen až v roce 1543.

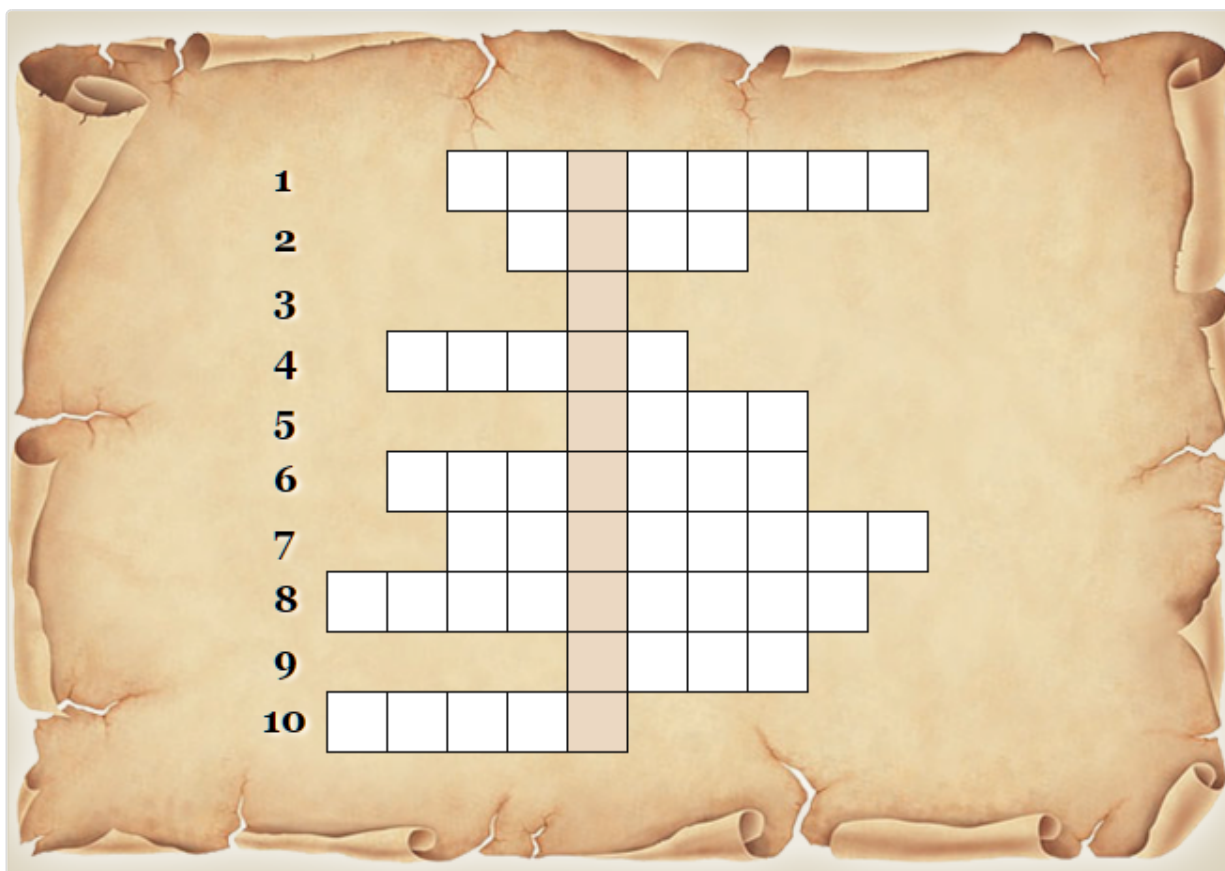
Máte vyluštno. Teď už stačí zajít na obecní úřad a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webu: www.libouchec.cz, <http://www.zanikleobce.cz/>, <https://ceskadivocina.hnutiduha.cz>.

Otázky k tajence

1. **Jakou barvu má vodníková košile?**
2. **Sečtete všechny číslice a napište výsledek.**
3. **Které písmeno tomuto písmenku v abecedě předchází?**
4. **Jak se jmenovala maminka Ježíška?**
5. **Opište poslední číslo z čísla popisného.**
6. **Opište třetí slovo.**
7. **Jak se jmenoval prvním jménem nejmladší syn?**
8. **Doplňte slovo.**
9. **Jak se jmenuje strom?**
10. **Jak se jmenuje ryba?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.